

Ткаль Я.С.

*кандидат економічних наук,
доцент кафедри бухгалтерського обліку*

Кравець А.Р.

*магістр спеціальності «Облік і оподаткування»
Сумський національний аграрний університет
м. Суми, Україна*

ЩОДО ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ: ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ

Діяльність кожного підприємства передбачає наявність засобів виробництва і відповідних матеріальних умов. Вони є одним із найважливіших елементів продуктивних сил, визначають їх рівень. Їх склад і структура визначають вид діяльності та виробничу потужність підприємства.

Вагомий внесок у розвиток теоретичних засад і методичних підходів до вирішення проблем оцінки, обліку, аналізу, аудиту основних засобів зробили М.Т. Білуха, О.М. Голованов, Л.І. Гомберг, М.Я. Дем'яненко, В.П. Завгородній, Г.Г. Кірейцев, М.В. Кужельний, В.Г. Лінник, М.Г. Михайлов, М.Ф. Огійчук.

Нас у даному дослідженні цікавлять основні засоби, які у бухгалтерському обліку бюджетних установ обліковуються на субрахунку 1015 «Транспортні засоби», тобто всі види засобів пересування, які призначені для переміщення людей і вантажів незалежно від вартості. Основні засоби на балансі установи обліковуються за цінами відповідних років, які відображають фактичні витрати на їх придбання (виробництво) або введення в дію. Проте, оскільки основні засоби функціонують тривалий час, то в кожний поточний момент часу використовуються засоби, які надійшли в різний час і з різною вартістю. Знос цих засобів також може бути неоднаковим, що створює неспівставність в оцінці.

Поступово по мірі повного зносу основні засоби вибувають і замінюються новими, які надходять за іншими цінами. Протягом періоду експлуатації можуть проводитись поточні та капітальні ремонти та модернізація основних засобів, що частково відшкодовує втрату їх вартості. Все це викликає необхідність застосування кількох способів оцінки основних засобів [3, с. 48].

У процесі експлуатації, через тривалість експлуатації, основні засоби необхідно ремонтувати та модернізувати. Ремонтні роботи

належать до найбільш поширених робіт з підтриманням об'єктів основних засобів у робочому стані [1, с. 12].

При ремонті основних засобів виконуються роботи із заміни зношених деталей і базових вузлів, усунення дрібних дефектів і неполадок. Проте на практиці розмежувати заходи, направлені на поліпшення основних заходів, проведення яких призведе до збільшення майбутніх економічних вигод від використання їх, і заходи, направлені на підтримання основних засобів в робочому стані та отримання в майбутньому очікуваних економічних вигод, досить складно. Крім того, всі витрати на ремонт і модернізацію основних засобів відображаються у складі фактичних видатків бюджетної установи за кодами економічної класифікації.

Досить значною проблемою в бюджетних установах залишається контроль за витратами на поточний і капітальний ремонт основних засобів, оскільки витрати на проведення ремонтів, зокрема заміни запчастин, не відносяться на збільшення вартості основних засобів, а списуються на фактичні витрати за відповідними КЕКВ.

Ремонт може виконуватися власними силами або підрядним способом. Незалежно від способу проведення поточного ремонту заздалегідь складається дефектний акт, у якому відображаються види ремонтних робіт, а на підставі цього акту – локальний кошторис на виконання вказаних робіт з урахуванням діючих норм.

Отже, в цілому установа постійно несе певні витрати на поточні і капітальні ремонти основних засобів, які списуються на фактичні витрати, а керівнику і бухгалтеру практично неможливо в динаміці і накопичувальним підсумком відслідкувати собівартість утримання кожного окремого основного засобу, що в першу чергу відкриває один із можливих шляхів зловживання. Один автомобіль, наприклад, може працювати певний період практично без ремонту, а на інший «безперервним потоком» «витрачаються» запчастини та плюс заробітна плата майстру, що значно може перевищувати віддачу такого основного засобу [2, с. 188].

На практиці запропонована до формування «Інвентарна картка обліку основних засобів» (форма № ОЗ-6 (для бюджетних установ). Зокрема на зворотній стороні розділи «Добудування, доукомплектування, модернізація, індексація» та «Ремонт (бухгалтерський облік)» запропоновано розширити інформацією щодо використання основних засобів. Необхідно додати розділ «Використання, виконано робіт (статистичний облік)».

Ще одним актуальним питанням є те, що в бухгалтерських виданнях можемо аналізувати різні думки щодо складу та функціональної ролі основних неvirобничих фондів. Деякі економісти вказують на те, що основні засоби, які підлягають амортизації, є виробничими, а об'єкти, по яких амортизація не нараховується, – неvirобничими. Але такий висновок вбачається некоректним, тому що не всі виробничі фонди підлягають амортизації для податкових цілей [4, с. 182].

Підтверджено, що суттєво змінився підхід до змін в обліковій політиці. Якщо до прийняття Закону про бухгалтерський облік та фінансову звітність підприємства могли щорічно вносити зміни в методику обліку, то на сьогодні згідно з принципом послідовності, обрані методи обліку повинні застосовуватися з року в рік. Стосовно обліку основних засобів дотримання цього принципу передбачає: вибір та застосування обґрунтованих методів обчислення амортизації відповідно особливостям експлуатації окремих об'єктів. Методи можуть бути переглянуті лише у випадках суттєвої зміни умов використання основних засобів, встановлення вартісного критерію віднесення активів до малоцінних необоротних матеріальних активів, які входять до складу основних засобів.

Література:

1. Бабіч В. Витрати на ремонт та поліпшення основних засобів: обліковий і податковий аспекти / В. Бабіч // Бухгалтерський облік і аудит. – 2012. – № 8. – С. 10 – 13.
2. Лучко М. Складні питання в обліку основних засобів / М. Лучко // Соціально-економічні проблеми і держава. – 2013. – Вип. 2. – С. 188 – 194.
3. Руденко М.В. Проблемні аспекти впровадження систем управління на підприємствах України / М.В. Руденко // Вісник Запорізького національного університету: Зб. наук. праць. Економічні науки. – 2015. – № 2 (26). – С. 47 – 54.
4. Янчук Г.В., Янчук В.І. Статистичні аспекти обліку основних засобів бюджетних установ / Г.В. Янчук, В.І. Янчук // Вісник Сумського національного аграрного університету. – Серія: фінанси і кредит. – № 2 (23), 2007. – С. 180 – 183.